

Gottorpernes Afkald paa Slesvig og dets Forhistorie.

af

Kr. Erslev.

Frederik IV havde taget den fyrstelige Andel af Slesvig fra Gottorperne; han havde faaet denne Erhvervelse garanteret af Stormagterne og i 1721 ladet Undersaatterne aflægge Ed til ham og hans Arveefterfølgere efter Kongeloven; men fuldstændig blev Sejren først, da det lykkedes at faa Gottorperne til at opgive deres Ret til hvad de havde haft i Slesvig og love aldrig at rejse Krav derpaa. Det skete ved det Afkald, der gaves samtidig med, at Gottorperne afstod den fyrstelige Andel af Holsten mod i Stedet at faa Husets gamle Stamlande Oldenburg og Delmenhorst.

I Danmark har man aldrig været i Tvivl om, at det Afkald, der foreløbig blev aftalt i 1767 og endelig udstedt af Storfyrst Povel i 1773¹⁾, gjaldt Danmarks Konger efter Kongelovens Arvefølge. Afkaldet skete til Fordel for „Kgl. Majestæt af Danmark Norge og hans kongelige Tron-Arvinger“; dette Udtryk har syntes os ganske utvetydigt, og med Grund har man frem-

¹⁾ Trykt f. Ex. hos Falck, Samml. d. vigtigsten Urkunden S. 330. Saavel „Renunciationen“ paa Slesvig som „Cessionen“ paa Holsten blev allerede 1767 formede ganske som de endelig udstedtes 1773; de findes som Bilag til Konferenceprotokollen i Rigsark., Mageskiftet Pk. 3.

hævet¹⁾, at der modsat, hvor Talen er om Holsten, tales om de mandlige Descendenter.

I Konflikttiden paastod dog de fleste tyske Forfattere, at Afkaldet kun var rettet til Mandslinien af det danske Kongehus. Beviset herfor førtes i det hele og store paa samme Maade. Man paaviste, at i Slesvig havde fra gammel Tid kun Mandslinien Arveret, og at ogsaa kun den opnaaede Souverænitet i 1658; derefter vendte man sig mod den danske Opfattelse af hvad der foregik i 1721 og søgte at godtgøre, at der ikke ved den Lejlighed skete nogen Ændring i den forud herskende Arvefølge. Ud herfra sluttede man da, at Udtrykket Tronarvinger maatte forstaaes med den Indskrækning, at det var de Tronarvinger, der kunde efterfølge Kongen i det souveræne Hertugdømme Slesvig.

Medens man i Danmark fortolkede Afkaldet ud fra dette selv og de samtidig aftalte Akter, gik man altsaa i Tyskland juridisk-deduktivt til Værks. Man søgte at udfinde, hvorledes Arvefølgen var i 1767, og ud derfra søgte man at forstaa selve Afkaldets Udtryksmaade. Det er imidlertid klart nok, at denne Fremgangsmaade er meget farlig; man danner sig sine egne Forestillinger om Fortidens Statsret, og saa gaar man ud fra, at Fortidens Statsmænd har haft den samme Opfattelse. Det var netop den samme Methode, som tyske og danske Forskere tidligere var enige om at bruge for at forstaa Akterne fra 1721, men som her førte til, at hver af Parterne forstod disse Akter paa sin Maade uden at kunne overbevise Modparten. Her har det jo vist sig, at der kan opnaas Enighed, naar man gaar ud fra Akterne selv, ikke fra

¹⁾ Wegener, Om den evige Forbind. m. Slesvig og Danmark: Antislesvigholst. Fragmenter H. 10, S. 74 Anm.

en konstrueret statsretlig Forudsætning, men man har derved ogsaa set, at Datiden handlede ud fra helt andre statsretlige Forestillinger end dem, man havde udpønsket i det 19. Aarhundrede.. Hvad man der har erfaret, maa forøge vor Mistillid til den tyske Fortolkning af det gottorpske Afkald.

Den danske Fortolkning, der bygger paa selve Akternes Udtryksmaade, staar i Virkeligheden meget stærkt. De, der har affattet Akterne, har aabenbart beflittet sig paa skarpt at betegne baade hvem der gav Afkald og hvem der modtog. Ved Holsten sørger man omhyggelig for som Modtager ikke blot at nævne Kongen, men ogsaa „eventualiter“ hans Hr. Broder, Arveprins Frederik; i Afkaldet tales der om Storfyrst Povl og hans Arvinger og Descendenter, men Storfyrsten skal bevæge alle levende Fyrster af den Holsten-Gottorpske Mandslinie til ogsaa at give Afkald, saaledes at det klart ses, at man kun har tillagt den gottorpske Mandslinie Krav paa Slesvig.

Saaledes er der al Grund til ogsaa at tage: Kongen af Danmark Norge „und Dero königliche Tron-Erben“ skarpt. At underforstaa den Indskrækning, som den tyske Fortolkning vil, er i sig selv saare usandsynligt, og hvis Afkaldet kun skulde gælde den kongelige Mandslinie, hvorfor har man dog saa ikke i Renunciationen brugt de samme Udtryk som i Cessionen paa Holsten? At sammenhørende Akter bruger to forskellige tekniske Udtryk om netop det samme, er noget, god Fortolkning ikke antager uden de mest tvingende Grunde.

Den tyske Fortolkning medfører ogsaa en anden Vanskelighed. Gottorperne bruger i deres Afkald yderst vidtgaaende Udtryk, og der er derimod ikke en Stavelse,

der antyder, at de dog selv vilde have Ret til at arve endog hele Slesvig, om det danske Kongehus uddøde. Nu stod i 1767 den kongelige Mandslinie paa fire Øjne; der levede kun to Mænd af Slægten, den 19aarige Kristian VII og den 13aarige Arveprins. Muligheden til at Kongehuset kunde uddø paa Sværdsiden laa saa snublende nær, at Diplomaterne umuligt kan have undladt at tænke herpaa.

Denne Vanskelighed forsvinder jo ganske, naar man forstaar Tronarvinger som Arvinger efter Kongeloven. At det danske Kongehus, hvori baade Mænd og Kvinder havde Arveret, nogensinde skulde uddø, efterat det havde overstaaet sit første Hundrede Aar, var i sig selv yderst usandsynligt; men i alt Fald, Gottorperne kunde aldrig opleve, at det skete, saa vist som de selv hørte til Kongens Tronarvinger. Frederik III's Datter Frederikke Amalie var jo i sit Ægteskab med Hertug Kristian Albrecht Stammoder til alle de senere Gottorper¹⁾.

Paa eet Punkt har dog de tyske Fortolkere slaaet ind paa en Vej, der fordelagtig adskiller sig fra den Fremgangsmaade, de ellers har brugt. De har peget paa, at da Danmark i 1750 traf Aftale med den yngre gottorpske Linie om disse Forhold, lød Afkaldet kun paa den danske Konges Mandsarvinger, og de har ment, at det var denne Aftale, der blev lagt til Grund ved de

¹⁾ Man kunde dog sige, at der ved Holsten, hvor der kun er Tale om Mandslinien, bruges lige saa vidtgaaende Udtryk og heller ikke gøres noget Forbehold. Imidlertid var jo Holsten et tysk Rigslæn, hvor Arvefølgen var fastslaaet ved Lensretten og hvor Lensherren, den tyske Kejser, maatte forudsættes at sørge for, at den rette Arving fik Lenet. Intet af dette kan gøres gældende ved Slesvig.

senere Forhandlinger med Storfyrsttronfølgeren¹⁾. Selv om saa var, vilde det jo ikke udelukke, at man sluttelig var kommet til en anden statsretlig Opfattelse, men vist er det dog, at Afkaldets Forhistorie fortjener en nærmere Undersøgelse.

I 1749 var den Tanke fremme i den danske Regering, at man skulde søge at faa et Afkald af den svenske Tronfølger Adolf Frederik, der var den nærmeste Arvtager efter Storfyrst Peter; denne var tilmed svagelig og hans Ægteskab endnu barnløst²⁾. Den franske Udsending Lemaire arbejdede ivrigt paa at nærme Danmark til Sverige; allerede i Marts blev Tanken overvejet i Konseillet, og da Lemaire ved Sommertid ledsagede Frederik V paa hans Rejse til Norge, fremsatte han her et ligefremt Forslag til en Overenskomst med Adolf Frederik. Schulin fandt, at Lemaires Udkast var „meget overfladisk og meget ufuldkomment“; selv udarbejdede han da et nyt Forslag, som han fra Kristiania sendte til sine i København tilbageblevne Kolleger³⁾. Dette blev lagt til Grund ved Forhandlingerne med den svenske Udsending, Baron Flemming, og ganske i Overensstemmelse med det hedder det i den Præliminærtraktat, hvorom man enedes d. 7. August, at Adolf Frederik „for sig og sine Descendenter“ skulde „renoncere paa sine Prætensioner paa Hertugdømmet Slesvig og cedere til Danmarks Kongehus sin Successionsret til den hertugelige Andel af Holsten“⁴⁾.

¹⁾ Pernice. Krit. Erörterungen zur Schleswig-Holstein. Successionsfrage II, 596.

²⁾ Sml. i det hele Ed. Holm, Danmark-Norges Hist. III, 1, S. 57 ff.

³⁾ Schulin til Berckentin, 24. Juni: Geheime Registr. 1749, Bl. 214. Selve Projektet findes sstds. Bl. 213; at dette netop er Schulins Formulering, ses af Depeche 1. Juli til Bernstorff i Paris, hvor Projektet findes som Bilag C. Rigsark., Frankrig.

⁴⁾ Geheime Registr. 1749 Bl. 288.

Man overvejede nu nærmere, hvorledes den definitive Traktat skulde formes. Frederik V befalede Overlanddrosten i Oldenburg, Beulwitz, og Kansleren i Holsten, den bekendte Grev Lynar, at de skulde afgive Betænkning herom, og de udtalte sig indgaaende om Spørgsmaalet; dog siger de intet om det Punkt, der her ene interesserer os. Saa fik de Ordre til at udarbejde et Projekt saavel til Definitivtraktat som til Renunciation og Cession; det gjorde de, og i disse Akter bruges der baade ved Afkaldet paa Slesvig og ved Overdragelsen af Holsten det samme Udtryk: Erben und Nachkommen¹⁾. Paa dette Grundlag optog man nu Forhandlinger med Flemming; men efter et af denne fremsat Ønske eller Krav²⁾ indførtes allevegne Erben und männliche Des-

¹⁾ Kommissorium for Beulwitz og Lynar 22. Aug.: Geheime Registr. 1749, Bl. 281. Deres Betænkning af 11. Septbr.: Rigsark., Sverige. Den ny Ordre 15. Septbr.: Geh. Registr. Bl. 325. B. og L. indsender Projekt til Definitivtraktat 25. Septbr.: Rigsark., Sverige. — I Storfyrstens Renunciation paa Slesvig fra 1773 siges, at bl. a. Primogeniturordningen af 1608 ikke skal kunne bruges til at afkræfte Afkaldet. Det ses nu af den her omtalte Betænkning, at dette er kommet ind, fordi man i 1732 erfarede, at Gottorperne havde den Tanke, at de godt kunde tage Penge for Afkaldet og saa bagefter erklære det for ugyldigt, siden der i Primogeniturordningen stod, at ingen Hertug var berettiget til at „alienere“ Lenet til Skade for sine Efterfølgere. Der har hidtil blandt Fortolkerne været afvigende Meninger om, hvad Anførelsen af Primogeniturordningen betød; det viser sig nu, at Pernice har gættet den rette Forklaring (anf. St. II, 601—03).

²⁾ Hvor megen Vægt Flemming har lagt herpaa, kan ikke ses, da de ham givne Instruktioner er gaaet tabt; under 18/29 Marts indberetter han, at Schulin er gaaet ind paa, at der overalt i Traktaten og Akterne bruges Udtrykket: *héritiers et descendants* måles, „hvilket ogsaa stemmer med de til mig allernaad. udfærdigede Instruktioner.“ Velvillig Meddelelse fra Rigsarkivar E. Hildebrand i Stockholm. — Man ser, at Flemming først kun foreslog at rette Udtrykket *héritiers et successeurs* til *dés-*

cendenten. Definitivtraktaten underskrevet 25. April 1750¹⁾).

Netop ved denne Tid var Grev Lynar blevet sendt som dansk Gesandt til St. Petersborg, og her fik han som bekendt den Tanke, at han kunde faa Sagen ordnet med selve Storfyrst Peter²⁾. Den danske Regering gik ind paa at lade ham gøre Forsøget; man erklærede, at han uden forudgaaende Præliminærer umiddelbart kunde slutte en Definitivtraktat, „da hele Værket skulde sættes ganske paa samme Fod, som det var ordnet med den svenske Tronfølger“; Traktaten med denne vedlagdes med de dertil hørende Renunciations- og Cessionsakter, som alt skulde følges *mutatis mutandis*³⁾.

Lynar, der jo allerede forud var kommet denne Sag ind paa Livet, underkastede imidlertid Traktaten en meget indgribende Omarbejdelse, mens han forhandlede med Storfyrstens Befuldmægtigede, og ved den Lejlighed indsaa han, at Udtrykket mandlige Descendenter anvendt paa Slesvig ikke var tilfredsstillende. Han udviklede i de Anmærkninger, hvormed han ledsagede sin Omarbejdelse af Traktaten ved dens Indsendelse til Regeringen, at de til Kronen kommende danske Prinsesser vistnok burde succedere ogsaa i det Slesvigske, og forklarede, at han derfor i Afkaldet havde brugt Benævnelsen

---

cendans, hvad der svarede til Præliminæraftalens Udtryksmaade (Optegnelse 7. Jan.: Rigsark.). I selve Projekterne er derfor ogsaa Nachkommen (eller paa enkelte Steder Nachfolger) først rettet til Descendenten; senere er Ordet männliche skudt ind.

¹⁾ Falck, Samml. S. 289.

²⁾ Sml. Holm anf. St. S. 88 ff.; Vedel i Hist. Tidsskr. 4 R., IV, 574 ff.

³⁾ Fuldmagt og Instruks for Lynar 17. Juli: Geheime Registr. 1750, Bl. 241.

„Descendenter“ — uden Begrænsning —, for at de kvindelige Arvinger kunde komme ind derunder. Han tilføjede, at man ogsaa fra modsat Side var gaaet ind herpaa¹⁾.

Lynars Forslag kom til København d. 20. Januar 1751, og allerede d. 1. Februar udfærdigedes Svaret; det hedder heri kortelig, at Kongen har billiget den foreslaaede Affattelse af Art. 1—3, „i Særdeleshed den generelle Benævnelse Descendenter“²⁾. Man naaede da ogsaa saa vidt i St. Petersborg, at der var fuld Enighed med Storfyrstens Underhandlere, Pechlin og Brømsen, men saa strandede alt. Ti Aar efter gjorde det danske Gesandtskab et nyt Forsøg, og Lynars Forslag blev atter taget frem. Bernstorf skrev til Gesandtskabssekretæren Schumacher, at han blot skulde følge det Projekt, som Grev Lynar havde udarbejdet og Pechlin var gaaet ind paa; paa den Maade var hele Arbejdet gjort forud, og alt kunde straks gaa i Orden³⁾. Schumacher sendte da ogsaa Projektet til det russiske Ministerium⁴⁾; men heller ikke denne Gang opnaaede man Storfyrstens Tilslutning. Imidlertid var altsaa de, der havde ført Forhandlingerne paa hans Vegne, enige med de danske Diplomater, i alt

¹⁾ Lynars Depeche 25. Dec. med Bilag: Rigsark., Rusland. I et Tillæg har jeg aftrykt saavel hans Projekt til Traktatens Art. 1—3 som det Stykke af hans Forklaringer, der vedrører Slesvig; hele Lynars Projekt er tidligere trykt i „Begründung der Successionsansprüche des Grossherzogs von Oldenburg auf Schleswig-Holstein“ (1864) S. 277 efter en Afskrift, der stammer fra Forhandlingerne i 1761, hvorom ndfr.

²⁾ Geheime Registr. 1751, Bl. 58. Den kongelige Ordre ledsagedes af tre, delvis meget udførlige Skrivelser fra Berckentin; heri kommer han dog ikke ind paa de af Lynar indførte Ændringer, og heller ikke omtales disse i Moltkes Optegnelser (Hist. Tidsskr. 4 R. II, 166 ff.).

³⁾ 22. Marts 1761: Geheime Registr. Sml. Holm, anf. St. S. 265.

⁴⁾ Promemoria 29. Marts (9. April) 1761: Begründung etc. S. 275.

Fald hvad Afkaldet angaar, og man forstaar nu, at da Underhandlingerne genoptoges efter Peters Død, kunde man straks fra russisk Side udtale, at Renunciationen paa Slesvig sikkert ikke vilde volde nogen Vanskelighed¹⁾. Fra begge Sider var man paa Forhaand enig om det, som først Lynar havde faaet frem, men ved den sidste Gennemarbejdelse af Akterne fik hans Tanke ganske vist et heldigere og skarpere Udtryk end han selv havde givet den.

Hermed turde Afkaldets Forhistorie være opklaret, og det vil ses, at den slet ikke peger i den Retning, som de tyske Fortolkere har troet. Tværtimod, man ser, at Begrænsningen til mandlige Descendenter i Traktaten med Adolf Frederik er sat ind fra hans Side, at Grev Lynar atter har faaet Ordet mandlig ud for Slesvigs Vedkommende og udtrykkelig begrundet det med, at ogsaa Kvindeliniere maatte have Arveret her, hvad man fra modsat Side har anerkendt. Med denne Baggrund kan man ikke mere være i Tvivl om, at under de endelige Forhandlinger har begge Parter været fuldt klare over, hvorfor de lod Afkaldet lyde paa den danske Konges Tronarvinger.

Det er altsaa Grev Lynar, der først har indset, hvad Gottorpernes Afkald burde gaa ud paa; det er en ikke ringe Fortjeneste, og det er underligt, at Vedel ikke har faaet det frem i den kyndige og sympathiske Levnedsskildring, han har givet af Lynar. Lærerigt er det dog at se, hvorledes Lynar nærmere begrunder den kvindelige Arvefølge for Slesvig. Vi vilde vel paa Forhaand tro, at de Tanker, der raadede hos Frederik IV og hans Mænd og fik deres Udtryk ved Hyldingen i 1721, ogsaa stod

¹⁾ Konferenceprotokollen: Nordalbing. Studien VI, 145 f.

fuldt klare for Statsmændene i den følgende Tid, der atter og atter syslede med at skaffe Gottorpernes Anerkendelse af det den Gang skete. Lynars Motivering viser noget ganske andet. Han gaar ud fra, at Slesvig „*after al Sandsynlighed*“ altid har været et Kvindelen (eller som han udtrykker det: et Arve- eller Kvindelen!); han tror ikke, at dette er blevet ændret ved Odenseforliget (som han lader være sluttet i 1580 i Stedet for i 1579), men i alt Fald er ved Lensafhængighedens Ophævelse ogsaa „*Lensmandbarheden*“ ophørt (medens Gottorperne i 1658 jo netop kun fik Slesvig for deres Mandslinie). Han faar derved ud, at da Frederik IV erobrede den fyrstelige Andel, „*klæbde Souveræniteten derved*“, hvorfor Kongelovens Art. 19 maatte gælde for det Slesvigske.

Hvor underligt lyder ikke alt dette i vore Øren. Man kan vanskelig i saa faa Linier sammentrænge flere Urigtigheder og Misforstaaelser, og modsat er der ikke et Ord om, hvad der foregik 1721. Saa lidet orienteret i Slesvigs Statsret er en saa fremragende Dygtighed som Lynar, der endda i det foregaaende Tiaar havde indtaget høje Embedsstillinger i Hertugdømmerne.

Men følger man Afkaldets hele Forhistorie, vil man skimte, at det næppe stod bedre til med selve Statsministrene. Om den Præliminærtraktat af 1749, som ganske stemmer med Schulins Forslag, fristes man til at sige det samme som han om Lemaires Projekt: *bien superficiel*. Der gøres heri ingen Forskel paa Slesvig og Holsten, og det samme gaar igen i det Forslag til Definitivtraktaten, som Beulwitz og Lynar udarbejdede; de anvender det statsretlig saa ubestemte Udtryk *Arvinger og Efterkommere* og det baade ved Slesvig og Holsten. Saa kommer Flemming og faar i Stedet

indskudt Ordet mandlige; af de fra Forhandlingen med ham bevarede Papirer faar man det Indtryk, at man fra dansk Side nærmest har betragtet dette som en Redaktionsrettelse, der jo ogsaa for Holstens Vedkommende var god nok. I alt Fald, da Traktaten er sluttet, er man saa tilfreds med den i den danske Regering, at Lynar beordres til at afslutte en ligelydende med Storfyrsten. Saa lidt havde man Øje for det, der staar for os som en afgørende Hovedmangel!

Ikke mindre maa man undre sig over de danske Statsmænds ringe Evner til at udtrykke deres Mening skarpt. Da Lynar har faaet den rigtige, om end slet motiverede Tanke om Kvindernes Arveret i Slesvig, mener han at kunne faa det frem blot ved at slette Ordet mandlige. Saa kom der til at staa, at Afkaldet sker til Gunst for Frederik den Femte og hans Descendenter, — mens Arveretten efter Kongeloven jo tilkom alle, der nedstammede fra Frederik den Tredje. — Saaledes redigerer Lynar; den danske Regering billiger hans Redaktion, og endnu ti Aar efter, da man atter tager Sagen op, er Regeringen, nu med Bernstorf i Spidsen, ikke kommet videre. Først i 1767 naar man til at indsætte det rammende Udtryk Tronarvinger, hvem dette saa end skyldes¹).

¹) Meget uheldig formet er ogsaa Art. 7 i Lynars Projekt, der er aftrykt ndfr. med hans Forklaring dertil. Denne viser, at Artiklen er kommet ind efter de gottorpske Forhandleres Ønske, men det er saare uforsigtigt at tale om Gottorpernes Arveret efter Kongehusets Mandslinie, uden at det fastslaas, at dette kun gælder den cederede Del af Holsten, ja naar Nævnelserne foran i Artiklen af Renunciationen fører Tanken hen paa Slesvig. Man kan ikke undre sig over, at Pernice nævner netop denne Artikel, naar han vil bevise, at Projektet for Slesvigs Vedkommende viste Mandsarvefølge i Slesvig; han kendte jo ikke Ly-

Se, heri er noget, som vi Historikere gør vel i at lægge os paa Hjertet. Vi har, takket være de sidste Menneskealdres flittige Studium, en historisk Kundskab, som langt overgaar tidligere Tiders; vi ser i skarpt Dagslys det, som for ældre Slægtled stod hen i Dunkelhed og Ubestemthed. Men netop derfor maa vi være dobbelt varsomme med at gaa ud fra, at det, der synes os saa klart, ogsaa har staaet saaledes for tidligere Tider. Hvad der her er oplyst om, hvorledes Danmarks bedste Statsmænd midt i det 18de Aarhundrede saa paa et for Danmark saa centralt Spørgsmaal som Slesvigs statsretlige Stilling, er vel egnet til at indskærpe Faren ved den deduktive Methode.

nars Bemærkninger, der godtgør det modsatte. Og denne Art. 7 approberedes af Kongen! I Mageskiftetraktaten 1767 findes derimod intet tilsvarende.

Tillæg.

Grev Lynars Projekt.

Art. 1.

Ihro kayserliche Hoheit der Grossfürst renunciiren für sich, Dero Erben und Descendenten en faveur Ihr. königl. Mayt. zu Dännemarck, auch Dero Erben und Descendenten, auf alle an dem Hertzogthum Schleswig und in specie an dem sonst fürstlichen Gottorfischen Antheil desselben, der Insul Fehmarn und allen zu den Schleswigschen gehörigen Landen habende oder zu formirende An- und Zusprüche, alles nach Maasgabe und wörtlichen Inhalt der verabredeten sollennen Renuntiations-Acte, welche an eben dem Tage, da die Rati-

Se, heri er noget, som vi Historikere gør vel i at lægge os paa Hjertet. Vi har, takket være de sidste Menneskealdres flittige Studium, en historisk Kundskab, som langt overgaar tidligere Tiders; vi ser i skarpt Dagslys det, som for ældre Slægtled stod hen i Dunkelhed og Ubestemthed. Men netop derfor maa vi være dobbelt varsomme med at gaa ud fra, at det, der synes os saa klart, ogsaa har staaet saaledes for tidligere Tider. Hvad der her er oplyst om, hvorledes Danmarks bedste Statsmænd midt i det 18de Aarhundrede saa paa et for Danmark saa centralt Spørgsmaal som Slesvigs statsretlige Stilling, er vel egnet til at indskærpe Faren ved den deduktive Methode.

nars Bemærkninger, der godtgør det modsatte. Og denne Art. 7 approberedes af Kongen! I Mageskiftetraktaten 1767 findes derimod intet tilsvarende.

Tillæg.

Grev Lynars Projekt.

Art. 1.

Ihro kayserliche Hoheit der Grossfürst renunciiren für sich, Dero Erben und Descendenten en faveur Ihr. königl. Mayt. zu Dännemarck, auch Dero Erben und Descendenten, auf alle an dem Hertzogthum Schleswig und in specie an dem sonst fürstlichen Gottorfischen Antheil desselben, der Insul Fehmarn und allen zu den Schleswigschen gehörigen Landen habende oder zu formirende An- und Zusprüche, alles nach Maasgabe und wörtlichen Inhalt der verabredeten sollennen Renuntiations-Acte, welche an eben dem Tage, da die Rati-

fications dieses gegenwärtigen Tractats ausgewechselt werden, zugleich in gehöriger Form ausgeantwortet und übergeben werden soll.

Art. 2.

Ferner cediren Höchstgedachte Ihro kays. Hoheit für sich, Dero Erben und männliche Descendenten an Ihro königl. Mayt. zu Dännemarck, auch Dero Erben und männliche Descendenten, eigenthümlich und zu ewigen Zeiten Dero Antheil des Herzogthums Holstein, begeben sich auch in solcher Absicht des an die gemeinschaftliche Noblesse und Unterthanen habenden Rechts und Antheils, alles auf Art und Weise, wie es in der desfalls verabredeten förmlichen und sollennen Cessions-Acte des mehrern enthalten ist, wohingegen

Art. 3.

Ihro königl. Mayt. zu Dännemarck für sich, Dero Erben und männliche Descendenten an Ihr. kays. Hoheit den Grossfürsten und Dero Erben und männliche Descendenten hinwiederum die beyden Grafschaften Oldenburg und Delmenhorst nebst allen dazugehörigen Landen und Pertinentien cediren und gleichfalls als ein immerwährendes Eigenthum übertragen und abtreten, nach ebenmässiger Inhalt der desfalls beliebten feyerlichen Cessions-Acte, welche beyde solchergestalt hinc inde auszustellende Cessions-Instrumente bey erfolgender Auswechslung der Ratificationen dieses Tractats in behöriger gültigen Form zugleich ausgeantwortet werden sollen.

.....

Art. 7.

Des geschehenen Umtausches und der Renuntiation ungeachtet, bleibt allemal die bisherige Successions-Ordnung so wohl in generali als in speciali fest bestehen, und dan daher keiner von beyden Theilen über das Land, so derselbe erhält, anders disponiren als er über das, so er cediret hat, zu thun befugt gewesen, daher denn auch auf dem von Gott abzuwendenden Fall der gänzlichen Erlöschung des männlichen Stammes in dem Hertzoglichen Hause Ihro königl. Mayt. und Dero männlichen Descendenten die Erbfolge in den beyden Grafschaften

und Ihr. kayserl. Hoheit wie auch Dero männliche Posteritæt vice versa auf dem von dem allgütigen Gott abzukehrenden Fall des Abgangs der männlichen Descendentz in dem königl. Hause Dero sonstiges Recht der Erbfolge ebenfalls vorbehalten bleibet.

.....

Anmærkninger og Forklaringer
til Projektet.

.....

Art. 1.

1) Bey der Renunciation auf das Schleswigsche habe ich Bedenken getragen, wenn die Rede von Descendenten ist, das Wort: männliche mit hinzuzusetzen, weil a) aller Wahrscheinlichkeit nach das Hertzogthum Schlezwig von alten Zeiten her ein Erb- oder Weiber-Lehn gewesen, auch an König Christianum I. von seiner Frau Mutter wegen vererbället worden, und ob zwar b) Fridericus II. es in dem Odenseeschen Vertrage de anno 1580 ein Mann-Lehn genannt, so beziehet sich solches doch wohl hauptsächlich nur auf die stipulirten servitia militaria, wenigstens hat c) in dem Rothschildischen Frieden mit dem gantzen Lehns-Nexu auch die Lehns-Mannbarkeit aufgehöret, und da d) dem fürstlichen Antheile von Schleswig zu der Zeit, als selbiger conquetiret worden, die Souverainetæt angeklebet, so solte ich glauben, dass, vi Legis regiae, art. 19. auch die zur Cronn gelangende dänische Prinzessinnen in dem Schleswigschen succediren, folglich die Renuntiation nicht nur Ihnen mit zu statten kommen, sondern auch jenseits zugleich im Nahmen der weiblichen Erben (welche unter den generalen Nahmen von Descendenten begriffen sind) ertheilet werden müsse. Aus dieser Ursache, wiewohl ohne allerunterthänigste Maasgebung, ist ersagte generale Benennung so wohl in diesem Articul als auch in dem Renuntiations-Instrumente von mir gesetzt, auch jenseits so genehmiget worden.

.....

Art. 7.

Ist mutatis mutandis dem Inhalte des ersten membri von 5. Art. des Schwedischen Tractats conform, nur bloss dass, auf jenseitiges Verlangen, der casus inversus zu Beobachtung der Repröcitæt mit eingerücket worden, und bestehet man sonderlich auf den Worten: in generali et speciali, ob ich gleich nicht begreiffe, was solche eigentlich heissen sollen, wiewohl es mir geschienen, dass man das hierher gar nicht gehörende und durch die Religions-Veränderung des Grossfürsten ohne dem vor seine Person verlohrene Recht der dänischen Cron-Folge, welches ihm sonst, vi Legis regiæ, wegen seiner Elter-Frau-Mutter, einer Tochter Königs Friderici III, competiren könnte, dadurch auf eine sehr dunkle und wohl nicht leicht von jemandem zu errathende Art salviren wollen.

.....
